

Samenvatting "Jullie zullen mijn getuigen zijn"

Bakens voor een missionaire diocesane kerk (Luc Terlinden 2 april 2026)

Context en opzet van het document

Dit werkdocument is geschreven door aartsbisschop Luc Terlinden van het aartsbisdom Mechelen-Brussel. Het vormt de opmaat naar een pastorale brief die hij bij het begin van de advent 2026 wil publiceren. De bisschop nodigt gelovigen, gemeenschappen, raden en teams uit om de tekst te bespreken en vóór 10 oktober 2026 te antwoorden op vier centrale vragen: welke passages raakten uw hart, wat vraagt verdere uitwerking, wat wilt u toevoegen, en welke drie prioriteiten ziet u voor de komende jaren?

Het document is bewust geen volledig overzicht van de evangelisatietheologie, maar een pastorale aanzet tot bezinning en onderscheiding in synodale geest. De bisschop verwijst daarbij naar sleuteldocumenten zoals Evangelii nuntiandi (Paulus VI, 1975) en Evangelii gaudium (Franciscus, 2013).

I. Verandering van landschap

De kerk opereert vandaag in een grondig veranderde samenleving. Het katholicisme heeft zijn quasi-monopolie op zingeving verloren. Christen-zijn is niet langer vanzelfsprekend: de kinderdoop is een bewuste keuze geworden, het kerkelijk huwelijk een vrije keuze, en zondagsmis is een daad van overtuiging. Tegelijk is de kerk diverser geworden: christenen uit Afrika, Azië en Latijns-Amerika brengen hun geloofservaring mee; oosterse riten herinneren aan de rijke verscheidenheid van de kerk; evangelische gemeenschappen getuigen van een enthousiast christendom.

De bisschop roept op tot nuchterheid én hoop: nostalgie naar de christenheid is niet gepast, maar er is ook geen reden tot pessimisme. De godsdienstvrijheid behoort tot de menselijke waardigheid. De huidige situatie is, ondanks moeilijkheden, een genademoment om de oorspronkelijke roeping van de kerk te herontdekken: de verkondiging van de Blijde Boodschap.

II. Onvoorziene gebeurtenissen en Gods verrassingen

Het boek Handelingen van de Apostelen dient als sleutelreferentie. De apostelen hadden na Pasen geen kant-en-klaar missieprogramma: de Heilige Geest leidde hen stap voor stap via onverwachte gebeurtenissen — van Pinksteren over de vervolging na de dood van Stefanus tot de ontmoeting van Petrus met de Romein Cornelius en de zendingsreizen van Paulus. Telkens weer werden grenzen overschreden die niemand had voorzien. De vergadering van Jeruzalem (Hand. 15) toont hoe de kerk in synodale geest onderscheidde welke weg te gaan.

Ook vandaag zijn er tekenen van nieuw leven: een groeiend aantal catechumenen, hernieuwde belangstelling voor bedevaartsoorden als Scherpenheuvel en Banneux, jongeren die zelf een Bijbel kopen. De bisschop citeert kardinaal Aveline van Marseille: "We hadden alles voorzien aan de voordeur, maar velen kwamen binnen via het raam!" — een treffend beeld voor de onvoorspelbare werking van de Geest.

Tegelijk erkent de bisschop de pijn: priestertekort, ontmoediging bij medewerkers, afname van de godsdienstpraktijk, en de niet te verzwijgen crisis rond misbruik in de kerk. De uitnodiging is om doorheen die pijn te groeien in vertrouwen dat de Geest vandaag nieuwe wegen opent.

III. Getuigen van het evangelie

Evangelisatie is geen louter menselijke activiteit: de eerste verkondiger is Jezus zelf, die zijn Geest uitzendt. De kerk zet zijn zending voort, maar vervangt hem nooit. Gedoopten kunnen slechts getuigen zijn in de mate dat zij zich eerst zelf laten evangeliseren — een nooit eindigend proces. Bovendien is de zending nooit een individuele aangelegenheid ("Lucky Luke"), maar altijd een gemeenschappelijke roeping van de hele kerk.

Geworteld zijn in Jezus veronderstelt aandacht voor verschillende dimensies:

- het doopsel als fundament van onze identiteit als beminde kinderen van God;
- de sacramenten, in het bijzonder de Eucharistie als bron en hoogtepunt van het christelijk leven;
- de Schrift, die het hele leven van kerk en gelovigen moet doordringen;
- het gebed als persoonlijk en gemeenschappelijk antwoord op Gods Woord;
- de ontmoeting met Christus in de armen en kwetsbaren (paus Leo XIV, *Dilexi te*);
- de volksdevotie als eenvoudige maar waardevolle weg naar Christus.

Vitaliteit van een gemeenschap is geen kwestie van aantallen, maar van de aanwezigheid van Christus als centrum. Kleine gemeenschappen kunnen veel uitstralen wanneer zij leven vanuit het Woord, de Eucharistie, het gebed en de concrete solidariteit.

IV. Bakens voor een missionaire pastoraal

Het omvangrijkste deel van het werkdocument schetst concrete oriëntaties voor de pastorale praktijk.

Gastvrijheid en dialoog

De missionaris begint met ontvangen, niet met opleggen. Gastvrijheid, ontmoeting, respectvolle dialoog — ook met mensen van andere religies of levensbeschouwingen — scheppen de ruimte voor authentiek getuigenis. Elk proselitisme wordt afgewezen: geloof is een gave, geen opdracht. Dit geldt ook in scholen, ziekenhuizen en woonzorgcentra.

De armen evangeliseren ons

Liefde voor de armen behoort tot het hart van de openbaring: Christus laat zich op bijzondere wijze ontmoeten in wie kwetsbaar is (Mt 25,40). De bisschop roept op tot persoonlijk en gemeenschappelijk engagement — solidariteitsontbijten, voedingswinkels, huiswerkbegeleiding, opvang van vluchtelingen — en niet enkel tot liefdadigheid via bestaande instellingen. Structurele oorzaken van armoede moeten ook worden aangepakt. De armen zijn niet alleen ontvangers: zij evangeliseren de kerk.

Verkondiging, catechese en het catechumenaat

Getuigenis met daden gaat vooraf aan woorden. Wanneer een expliciet woord mogelijk is, focust het op het kerygma: de persoonlijke liefde van God die mens geworden is in Jezus. De Schrift moet de centrale plaats innemen in catechese en in alle dimensies van het kerkelijk leven. Het catechumenaat van jongvolwassenen en volwassenen — een traject van gewoonlijk twee jaar rond Woord, gebed en dienst — groeit in het bisdom en kan model staan voor alle vormen van catechese en sacramentenpastoraal (doopvoorbereiding, huwelijksvoorbereiding). Ouders worden nadrukkelijk betrokken.

Gebed, sacramenten en liturgie

Gemeenschappen worden uitgenodigd ware scholen van gebed te worden: het Onze Vader, de Eucharistie, het sacrament van de verzoening en de ziekenzalving, eucharistische aanbidding, rozenkrans, getijdengebed. De bisschop pleit voor zorgvuldig verzorgde liturgievieringen, met bijzondere aandacht voor gezinnen, jongeren en "voorbijgangers" bij uitvaarten en communie-vieringen. De kracht van stilte, gebaren en rituelen mag niet worden onderschat.

De digitale wereld

Religieuze getuigenissen en influencers op sociale media bereiken steeds meer jongeren. Dit is een nieuwe missiezone die wijsheid en onderscheidingsvermogen vereist. Jongeren zelf kunnen hierin gidsen zijn voor de kerk.

Synodaliteit en charisma's

De zending is toevertrouwd aan alle gedoopten, vrouwen en mannen. Het onderscheiden en waarderen van charisma's is essentieel, zeker in kleine gemeenschappen. De bisschop gebruikt het onderscheid van theoloog Christoph Theobald tussen de "prêtre-pivot" (de priester als centrale spil) en de "prêtre-passeur" (de priester als facilitator die anderen laat groeien en ruimte schept voor synodaliteit). Synodaliteit is geen thema maar een stijl en een missionaire houding. Ze bevordert ook de oecumenische eenheid.

V. Besluit: vandaag aan de kerk bouwen

De kerk "doet" niet aan missie — zij *is* missie. Alles in het kerkelijk leven staat in dienst van de verkondiging van het evangelie. De bisschop moedigt de uitbouw van pastorale eenheden of zones aan in de drie territoriale vicariaten (Vlaams-Brabant, Brussel en Waals-Brabant), met de bakens van een missionaire pastoraal als leidraad.

De missionaire bekering van gemeenschappen is een langdurig proces. Het principe van paus Franciscus — "Tijd gaat boven ruimte" — nodigt uit om niet te sturen op onmiddellijke resultaten, maar op een duurzame weg van onderscheiding. Structuren zijn geen doel op zich; de prioriteit aan de verkondiging van het evangelie is het criterium om keuzes te maken.

Het document eindigt met een gebed tot de heilige Rumoldus, patroon van het aartsbisdom, en met de oproep om met vreugde het evangelie te verkondigen — in het vertrouwen dat de Geest ook vandaag verrast en nieuwe horizonten opent voor de kerk van Mechelen-Brussel.